

## Стан обізнаності вчителів початкових класів у галузі фізичної культури

*Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)*

**Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень.** Сучасне навчання зумовлює пошук і впровадження нових концептуальних підходів до системи навчання, змін традиційної структури професійної підготовки кадрів, а саме вчителів загальноосвітніх шкіл. Успіх процесу навчання студентів і набуття ними необхідних знань та вмінь для професійної діяльності значною мірою залежать від якісного й ефективного викладання навчального курсу та забезпечення об'єктивного контролю його результатів.

У пошуках нових шляхів підвищення професійно-педагогічної освіти й підготовки майбутніх учителів початкової освіти йдеться в працях О. Кругляка, А. Степаненко, А. Огністого, Н. Нечкало, Е. Вільчковського, Р. Серьожникова, М. Севастюк, Барбари Сітарської, Морітза Януша.

**Завдання дослідження** – вивчити рівень знань учителів молодших класів з предмета “Фізична культура”.

**Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.** Сучасний ритм життя показує зниження фізичної активності зі збереження здоров'я підростаючого покоління.

За даними Міністерства охорони здоров'я та медичного обстеження дітей і підлітків засвідчило, що 36 % із них мають низький рівень фізичного здоров'я, 56,5 % – нижчий від середнього й середній рівні та лише 7,5 % – вищий від середнього й високий рівні, а саме:

- функціональні відхилення в діяльності різних систем організму – понад 50 %;
- функціональні відхилення серцево-судинної системи – у 26,6 %;
- захворювання органів травлення – у 17 %;
- ендокринної системи – у 10,2 %.

Основною причиною недостатнього фізичного розвитку є пасивна рухова активність дітей (І. Вовченко – 2003 р., Г. М. Максименко – 2004 р., В. П. Семененко – 2005 р., І. О. Когут – 2007 р., В. В. Біленецька – 2008 р. та ін.). Це призводить до порушення постави, атрофії м'язів, появи хронічних захворювань серцево-судинної системи та обміну речовин. А це, зі свого боку, впливає на зниження психічної й фізичної працездатності підростаючого покоління [3; 4].

Однією із причин цього є недостатня обізнаність учителів початкових класів (класоводів) із морфологічними та функціональними особливостями дитячого організму.

Фізична культура в школі практично не забезпечує необхідної рухової активності, яка є “стабілізатором” здоров'я дітей. Організація навчального процесу учнів 1–4 класів в умовах двох (а подекуди трьох) уроків фізичної культури на тиждень недостатньо забезпечують рухову активність дітей молодшого шкільного віку.

Концепція педагогічної освіти повинна мати у своїй основі здоров'я підростаючого покоління й спрямовуватися на гармонійний фізичний та розумовий розвиток дитини. І навчання майбутнього вчителя педагогічної освіти необхідно здійснювати так, щоб вони набували необхідних професійних навичок та вмінь створювати молодшим школярам належні умови для їх гармонійного розвитку.

Аналізуючи навчальні плани й програми у ВНЗ, зокрема предмет “Фізична культура з методикою викладання” для студентів початкового навчання, не повною мірою здійснюється викладання цього предмета, а лише поверхово. Мала кількість лекційного курсу (10 год), семінарських занять (18 год) та індивідуальної роботи (5 год) не дає студентам (майбутнім учителям) належний рівень знань у галузі фізичної культури, зокрема фізичних, біологічних та психічних змін дитячого організму.

На жаль вивчення курсу “Фізична культура з методикою викладання” студентами початкової освіти не дає ті знання, які б вони могли застосувати у своїй педагогічній діяльності [2].

Працюючи в школі, класоводам доводиться додатково займатися самоосвітою в галузі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку, витрачаючи на це багато часу, енергії та здоров'я.

Проведене анкетування педагогів (Волинська обл. – 409 освітян) підтвердило наші припущення про досить низький рівень обізнаності вчителів початкових класів у галузі фізичної культури для забезпечення всебічного розвитку молодших школярів.

На запитання: “З якою метою і для чого необхідно активізувати рухову активність учнів?”, – відповіді були різними. В основному з них переважали такі:

- розвиток фізичних якостей (41,3 %);
- набуття життєво необхідних навичок і вмінь (11,2 %);
- виховання морально-вольових якостей (10,7 %);
- покращення рухової підготовленості (52,1 %);
- піднесення емоційного стану школярів (12,2 %);
- згуртування колективу (90,8 %);
- покращення розумової й фізичної працездатності (78,8 %).

Як бачимо, що із вищевказаного опитування більшість педагогів (93,8 %) усвідомлює значення фізичного виховання для повноцінного гармонійного розвитку дітей молодшого шкільного віку. Але відсутність широких знань у галузі фізичної культури (указали 93 % респондентів) і недостатня професійна підготовка (87,2 %) указує на значні утруднення фізичного виховання в початковій школі.

Водночас освітяни висловили свої зауваження та пропозиції щодо покращення роботи. Так, на їхню думку, необхідно:

- для набуття широких знань у вищих навчальних закладах предмет “Фізична культура з методикою викладання” повинен вивчатися не менше чотирьох семестрів відповідно до професійної діяльності;
- упровадити окремий курс “Рухливі ігри” (студенти знають 7–12 рухливих ігор, учителі початкових класів зі стажем роботи не менше 10 років – 10–18 ігор);
- для кращого засвоєння лекційного матеріалу, якісного виконання самостійної й індивідуальної роботи впровадити лабораторні заняття, на яких студенти могли б моделювати уроки фізичної культури, спортивні години, рухливі перерви, спортивні заходи, позаурочної форми занять із фізичного виховання для набуття організаторських здібностей, необхідних навичок та вмінь;
- у зв'язку із сучасними реаліями необхідно вдосконалити програми, розробити методичні посібники й рекомендації для вчителів початкових класів.

**Висновки й перспективи подальших досліджень.** Матеріали констатуючого експерименту (спостереження, анкетування, бесіди) свідчать про низький рівень знань учителів молодших класів із проблем використання різноманітних засобів і методів фізичного виховання в системі формування гарту дітей. Це призводить до значного пониження результативності виховних зусиль школи та порушень морфофункціональної системи дитячого організму.

#### *Література*

1. Желех Р. Іван Боберський – батько української фізичної культури / Р. Желех // *Нація і спорт*. – Л., 1991. – С. 55.
2. Кругляк О. Стан підготовленості майбутніх учителів фізичної культури та початкових класів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання / О. Кругляк // *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка*. –Т. : ТДПУ, 2004. –№ 4. – С. 98–102.
3. Навроцький Г. Удосконалення теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до виховної роботи в загальноосвітній школі / Г. Навроцький, Е. Навроцький // *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – № 3 (7). – С. 31–34.
4. Тюх І. А. Індивідуальні норми фізичної підготовленості молодших школярів у процесі фізичного виховання : дис.... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 / Тюх І. А. – 2009. – 210 с.

#### *Анотації*

*У дослідженні викладено стан теоретично-методичної підготовки вчителів молодших класів з предмета “Фізичне виховання з методикою викладання”.*

**Ключові слова:** *навчання, педагогічна освіта, початкове навчання, студент, молодші школярі, фізична культура.*

#### ***Святослав Мудрик. Состояние знаний учителей начальных классов в отрасли физической культуры.***

*В исследовании изложено состояние теоретико-методической подготовки учителей младших классов по предмету “Физическое воспитание с методикой преподавания”.*

**Ключевые слова:** *учёба, педагогическое образование, начальная учёба, студент, младшие школьники, физическая культура.*

***Sviatoslav Mudryk. The Level of Knowledge of Primary School Teachers in the Field of Physical Culture.** In the article the level of theoretical and methodological training of primary school teachers on the subject of “Physical education with the teaching methodology” is stated.*

**Key words:** education, pedagogical education, primary education, student, junior schoolchildren, physical culture.